

5. Důchody a sociální služby

Důchodci, důchody

Z podkladů České správy sociálního zabezpečení se stavem ke konci roku 2014 vyplývá, že v Moravskoslezském kraji pobíralo jen starobní důchod (bez souběhu s vdovským či vdoveckým důchodem) 203 432 osob, z toho 106 677 žen (52,4 %). Dalších 72 487 osob pobíralo starobní důchod v souběhu především s vdovským, a z části i vdoveckým důchodem. Žen pobírajících vdovský důchod spolu se starobním důchodem bylo násobně více, než mužů pobírajících spolu se starobním důchodem i vdovecký důchod (jen 14,8 % z celkového počtu). Počet příjemců starobních důchodů obecně každoročně roste. To platí i o příjemcích tzv. předčasných důchodů. V roce 2014 bylo evidováno již více jak 67 tisíc příjemců předčasných důchodů, a dalších více jak 10 tisíc příjemců pobírajících předčasný důchod v kombinaci s vdovským, popř. vdoveckým důchodem. Podíl příjemců předčasných důchodů na starobních důchodech celkem (včetně zmíněných souběhů) se z 22,2 % v roce 2010 zvýšil až na 28,1 % v roce 2014. Jít do předčasného důchodu využívají ve větší míře ženy. Podíl počtu žen – příjemců předčasného důchodu na počtu žen pobírajících starobní důchod (bez souběhu) činil v roce 2014 více jak 35 %, v případě mužů tento podíl činil cca 30 %.

I v mezikrajském srovnání byl podíl příjemců předčasných důchodů v kraji poměrně značně nadprůměrný. Jen v Pardubickém kraji a na Vysočině je relativně větší podíl příjemců předčasných důchodů.

Příjemci starobních důchodů podle pohlaví v letech 2010 až 2014 (stav v prosinci)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

	Muži					Ženy				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Příjemci pobírající starobní důchod (bez souběhu)	91 195	95 445	95 626	96 060	96 755	103 686	107 790	106 892	106 467	106 677
z toho předčasný důchod	21 872	26 043	27 127	28 299	29 424	31 075	35 186	35 967	36 711	37 681
Podíl počtu příjemců předčasných starobních důchodů (bez souběhu) (%)	24,0	27,3	28,4	29,5	30,4	30,0	32,6	33,6	34,5	35,3
Příjemci pobírající starobní důchod v souběhu s vdovským (vdoveckým)	10 049	10 228	10 478	10 634	10 717	61 424	62 011	62 025	61 795	61 770
z toho předčasný důchod	1 123	1 281	1 423	1 566	1 714	5 810	6 606	7 251	7 860	8 568
Podíl počtu příjemců předčasných starobních důchodů v souběhu s vdovským (vdoveckým) (%)	11,2	12,5	13,6	14,7	16,0	9,5	10,7	11,7	12,7	13,9

Samotná výše starobního důchodu (bez souběhu s vdoveckým) dosáhla v roce 2014 v případě mužů 12 790 Kč. Obdobný důchod v případě žen činil 9 634 Kč, tj. důchod o více jak 3 000 Kč nižší. Průměrná výše starobních důchodů rok od roku roste. Od roku 2010 do 2014 se v Moravskoslezském kraji zvýšila v případě mužů o více jak 1 000 Kč, v případě žen průměrný důchod za stejné období vzrostl jen o 820 Kč.

Průměrná výše starobních důchodů podle pohlaví příjemců v letech 2010 až 2014 (stav v prosinci)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

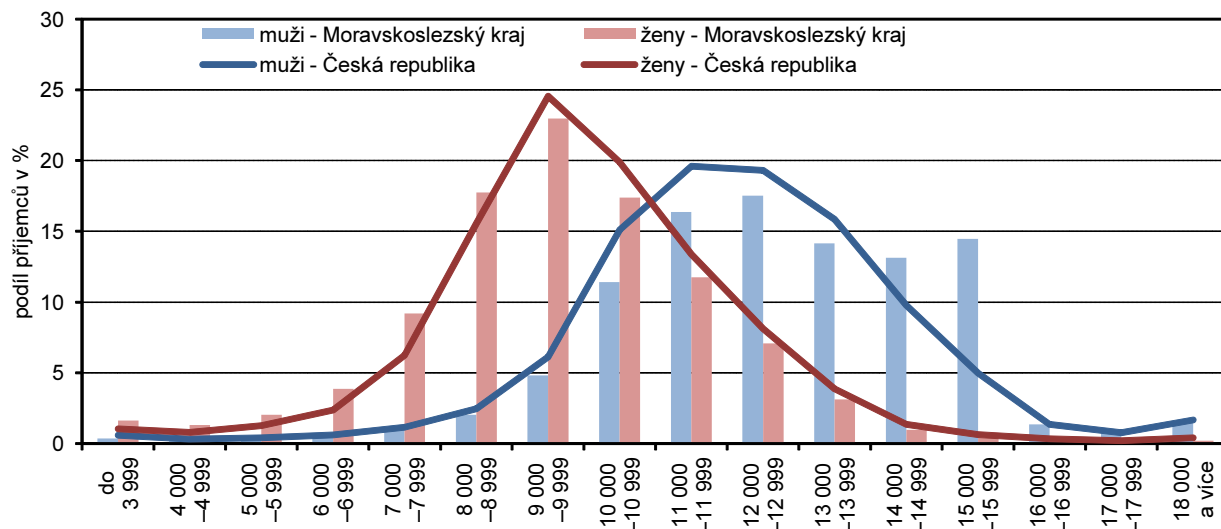
	Muži					Ženy				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (bez souběhu)	11 763	12 233	12 486	12 686	12 790	8 814	9 190	9 376	9 546	9 634
z toho předčasných	10 376	10 916	11 142	11 336	11 442	7 902	8 278	8 425	8 568	8 646
Průměrná měsíční výše starobních důchodů v souběhu s vdovským (vdoveckým)	12 979	13 532	13 812	14 036	14 161	10 928	11 364	11 581	11 755	11 839
z toho předčasných	12 357	12 898	13 158	13 395	13 542	10 260	10 698	10 904	11 069	11 135

Rozdíl mezi starobním důchodem mužů a žen se tak dále zvýšil. Možno konstatovat, že rozdíl mezi průměrnou výší starobních důchodů mužů a žen (bez souběhu) je pozorován ve všech krajích České republiky, nicméně právě v Moravskoslezském kraji je tento rozdíl největší. Obdobně velký genderový rozdíl

existuje mezi starobními důchody při souběhu s vdovským resp. vdoveckým důchodem. V roce 2014 byl tento důchod v případě mužů vyšší o více než 2 300 Kč, absolutně nejvíce mezi všemi kraji České republiky. Dlouhodobá práce v odvětvích těžby, hutnictví a těžkého průmyslu se pochopitelně odráží i ve výši průměrných starobních důchodů v případě jejich příjemců v jednotlivých okresech Moravskoslezského kraje. Nejvyšší průměrná měsíční výše starobního důchodu v případě mužů byla v okrese Karviná a činila ve sledovaném roce 13 730 Kč a v okrese Ostrava-město 12 930 Kč. V případě žen pak nejvyšší průměrná měsíční výše starobního důchodu byla registrována v okrese Ostrava-město (9 941 Kč) a nejnižší v okrese Karviná (9 206 Kč). V mezikrajském srovnání průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) byla v případě mužů druhá nejvyšší, naopak v případě žen nejnižší mezi všemi kraji.

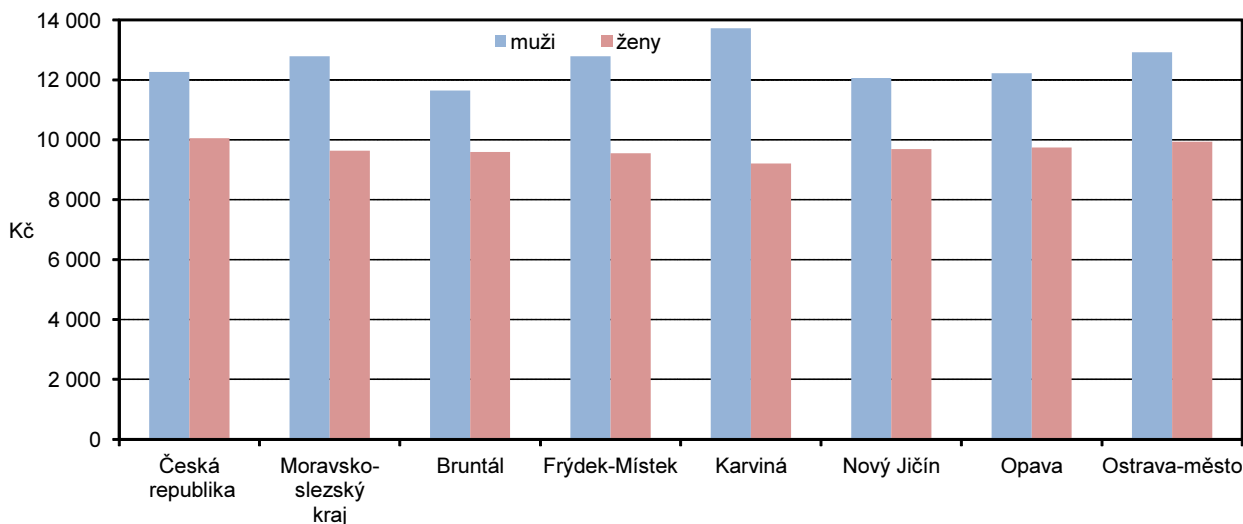
Příjemci starobního důchodu (bez souběhu) podle jeho výše v Moravskoslezském kraji k prosinci 2014

Zdroj: ČSSZ

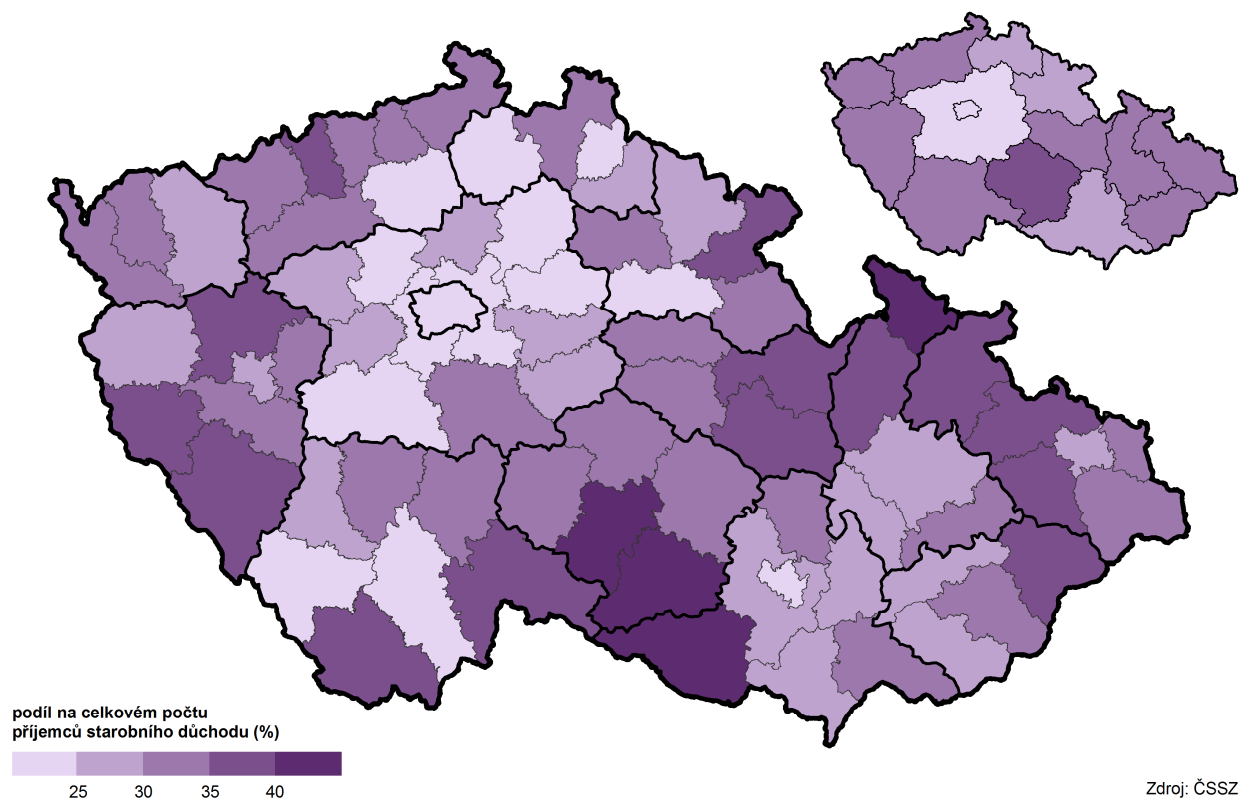

Průměrná výše starobních důchodů (bez souběhu) v ČR, Moravskoslezském kraji a jeho okresech podle pohlaví v prosinci 2014

Zdroj: ČSSZ

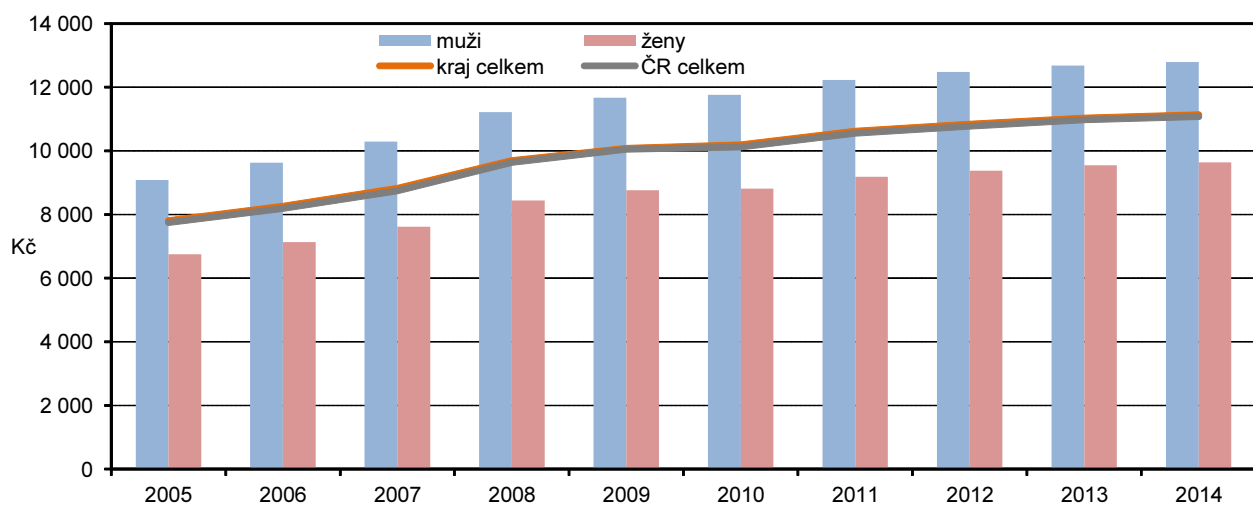

Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014

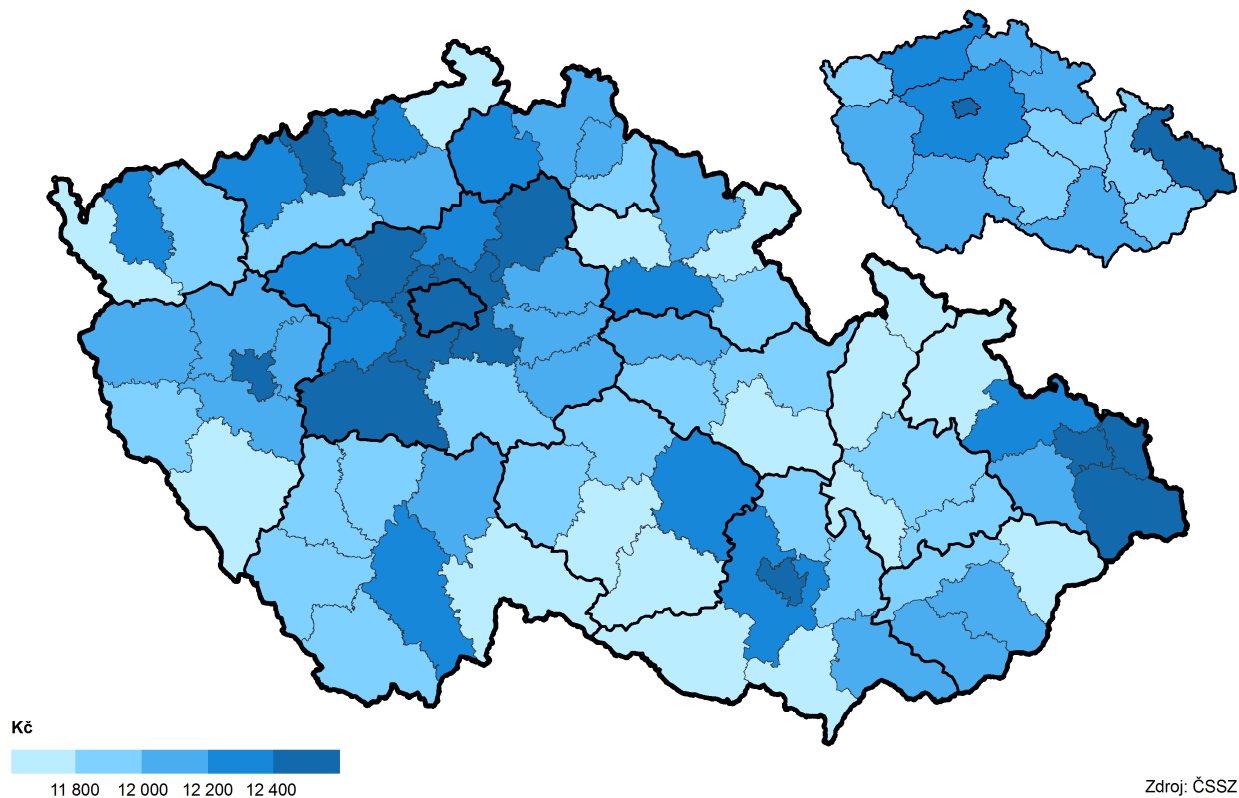
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) v Moravskoslezském kraji a ČR podle pohlaví v letech 2005 až 2014

Zdroj: ČSSZ

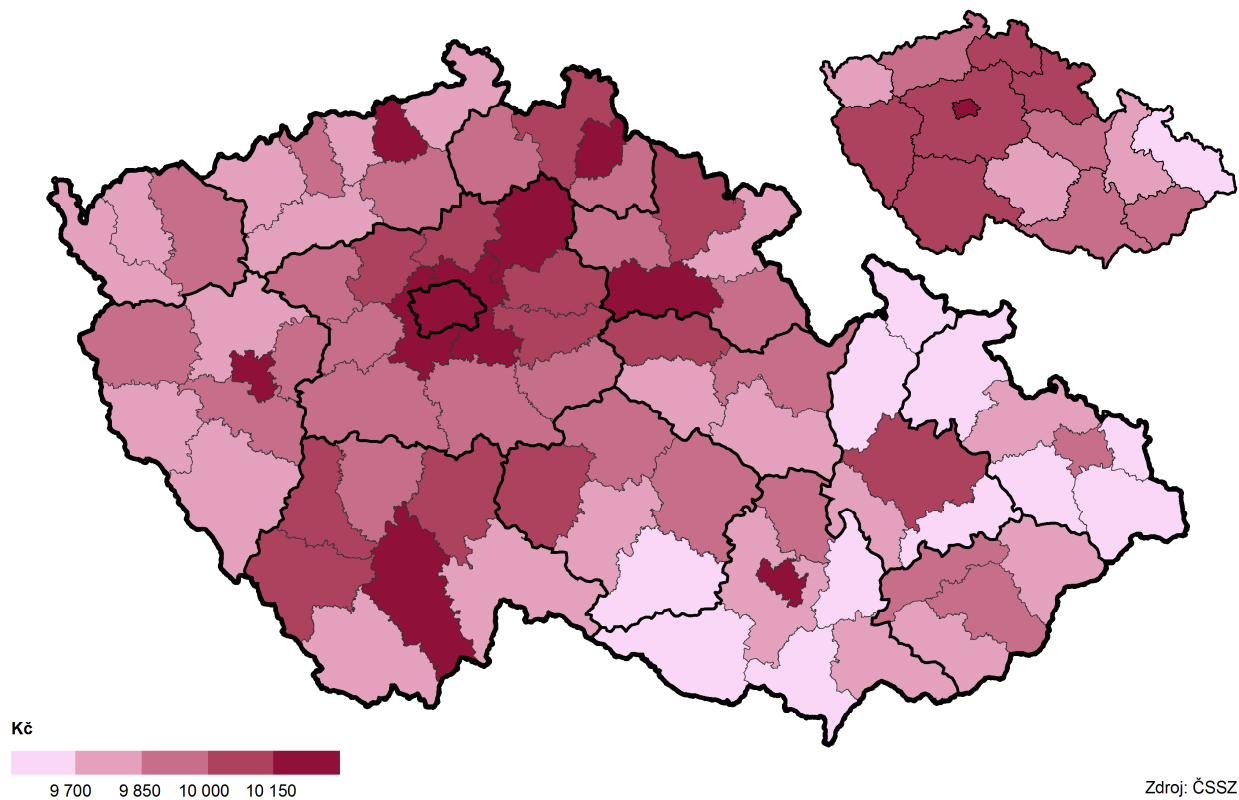

Pozn.: Data nejsou plně srovnatelná v celé časové řadě, od roku 2010 došlo ke změně v zařazení invalidních důchodců po 65 letech věku mezi starobní důchodce.

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014 - muži

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014 - ženy

Pobytové sociální služby

Zařízení, která poskytují sociální služby na území České republiky, jsou zřizována státem, krajem, obcí nebo ostatními subjekty. Senioři nejčastěji využívají služeb domovů pro seniory. Zde je jim poskytována ošetrovatelská a obslužná péče, aktivizace, zdravotní péče a rehabilitace.

Podle zdrojů Ministerstva práce a sociálních věcí bylo v Moravskoslezském kraji v roce 2014 celkem 67 domovů pro seniory, v nich bylo celkem 4 773 lůžek. Na tisíc obyvatel Moravskoslezského kraje 65letých a starších tak je k dispozici 22,4 lůžek. V mezikrajském srovnání se jedná o zhruba průměrnou kapacitu těchto zařízení. V rámci kraje je z pohledu kapacity lůžek v domovech pro seniory relativně příznivější situace v okrese Ostrava-město, kde je jednak pochopitelně absolutně nejvíce lůžek, ale i v přepočtu na tisíc obyvatel seniorského věku se zde nachází nadprůměrných 26,1 lůžek. Na druhé straně především na Novojičínsku, ale i na Opavsku je kapacita lůžek v domovech pro seniory podprůměrná.

V posledních letech se situace v Moravskoslezském kraji v této oblasti příliš nemění. Počet domovů pro seniory sice mírně roste, nicméně jejich lůžková kapacita zůstává prakticky stejná dokonce se mírně snižuje.

Vybraná zařízení sociální péče podle okresů v roce 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

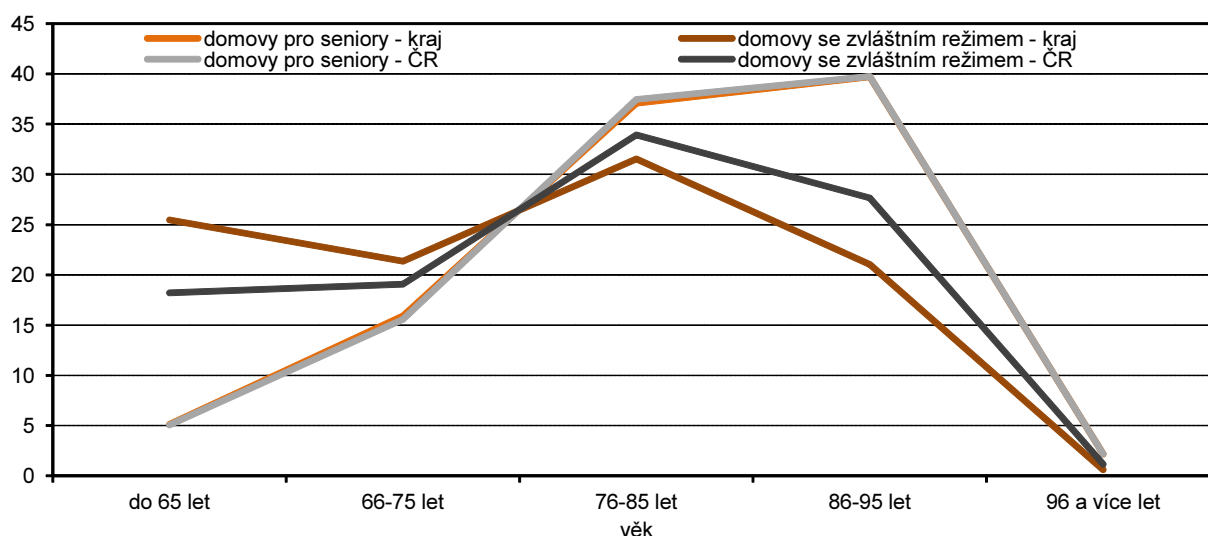
	Domovy pro seniory ¹⁾			Domovy se zvláštním režimem ¹⁾			Domy s pečovatelskou službou ²⁾		
	zařízení	lůžka	lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	zařízení	lůžka	lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	domy	byty	byty na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
Moravskoslezský kraj	67	4 773	22,4	36	1 500	7,0	160	4 871	25,8
v tom okres:									
Bruntál	6	402	24,2	4	111	6,7	24	442	32,8
Frýdek-Místek	13	838	22,9	8	376	10,3	26	759	23,7
Karviná	16	953	20,8	6	347	7,6	42	1 388	33,1
Nový Jičín	8	463	18,1	2	17	0,7	23	852	38,8
Opava	11	578	19,3	6	202	6,7	15	303	11,4
Ostrava-město	13	1 539	26,1	10	447	7,6	30	1 127	21,3

¹⁾ Údaje jsou územně členěny podle detašovaných pracovišť a nemusejí tedy odpovídat údajům za kraje, které jsou zpracovány podle sídla právního subjektu; zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb.

²⁾ Data za rok 2010.

Obyvatelé vybraných typů zařízení sociální péče v Moravskoslezském kraji podle věku k 31. 12. 2014

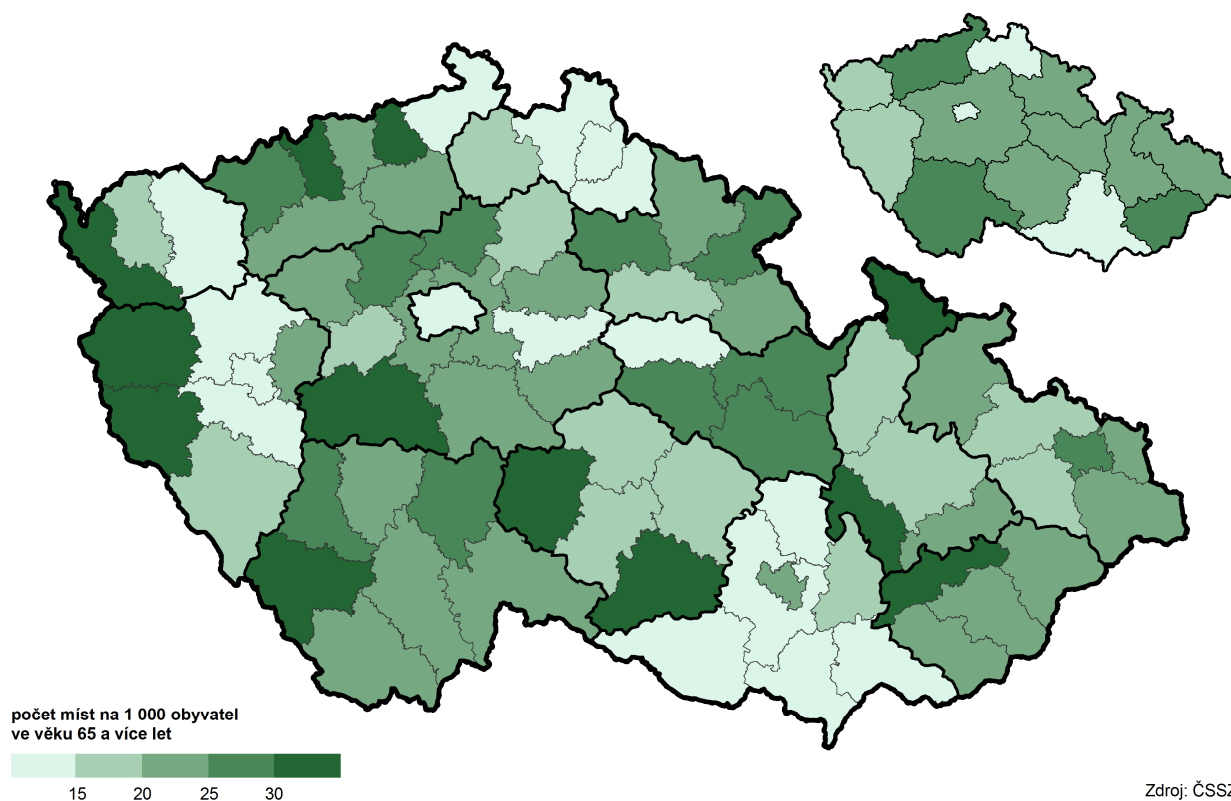
Zdroj: MPSV

Dalším typem domovů, které senioři využívají, jsou domovy se zvláštním režimem. Tyto domovy jsou přizpůsobeny zdravotnímu stavu klientů. Jsou zde lidé trpící demencí nebo např. Alzheimerovou chorobou, či senioři s chronickým psychiatrickým onemocněním. V roce 2014 bylo v Moravskoslezském kraji evidováno celkem 36 domovů se zvláštním režimem; proti roku 2013 jich o 7 přibylo. Kapacita těchto domovů

představuje 1 500 lůžek, což v přepočtu na tisíc obyvatel kraje 65letých a starších reprezentuje 7 lůžek. V mezikrajském srovnání se jedná spíše o podprůměrnou kapacitu, např. v Ústeckém kraji nebo Jihomoravském kraji je tato kapacita relativně dvojnásobná. Nutno ale vidět, že se tato kapacita v Moravskoslezském kraji v posledních letech viditelně zvyšuje.

Místa v domovech pro seniory podle okresů a krajů v roce 2014

Pečovatelská služba

Pečovatelská služba poskytuje podporu osobám se sníženou soběstačností při každodenních činnostech. Jde zejména o pomoc s osobní hygienou, úklidem domácností, nakupováním, stravováním, kontaktem s lékaři apod. Klienti, kteří využívají pečovatelskou službu, jsou převážně ženy. Domovů s pečovatelskou službou bylo v roce 2014 v našem kraji k dispozici celkem 160 s kapacitou téměř 1400 lůžek. Nejvíce těchto domovů bylo v okrese Karviná (více jak čtvrtina z krajského počtu). V přepočtu na tisíc obyvatel v seniorském věku je však největší kapacita bytů v domech s pečovatelskou službou v okrese Nový Jičín a dále v již zmiňované Karviné a srovnatelně rovněž na Bruntálsku. V nejmenší míře se domy s pečovatelskou službou vyskytují na Opavsku (relativně jen jedna třetina kapacity výše zmiňovaných okresů). V posledních letech se rozsah pečovatelské služby z pohledu počtu osob, kterým je poskytována, příliš nemění. V Moravskoslezském kraji se tato služba týká cca 10 tisíc osob, tj. v přepočtu zhruba 50 osob z každého tisíce obyvatel kraje v seniorském věku.

Výdaje na pečovatelskou službu v Moravskoslezském kraji činily více jak 211 miliónů Kč. Za posledních deset let se tato částka zvýšila o téměř 95 miliónů Kč.

Struktura a kapacita poskytovaných sociálních služeb není pochopitelně ideální a neuspokojuje v plné míře všechny žadatele o tyto služby. Velká část seniorů, kteří o ně žádají, zůstává nevyslyšena. Nejvyšší počet odmítnutých žadatelů je o umístění do domovů pro seniory.

Pečovateľská služba v letech 2007 až 2014

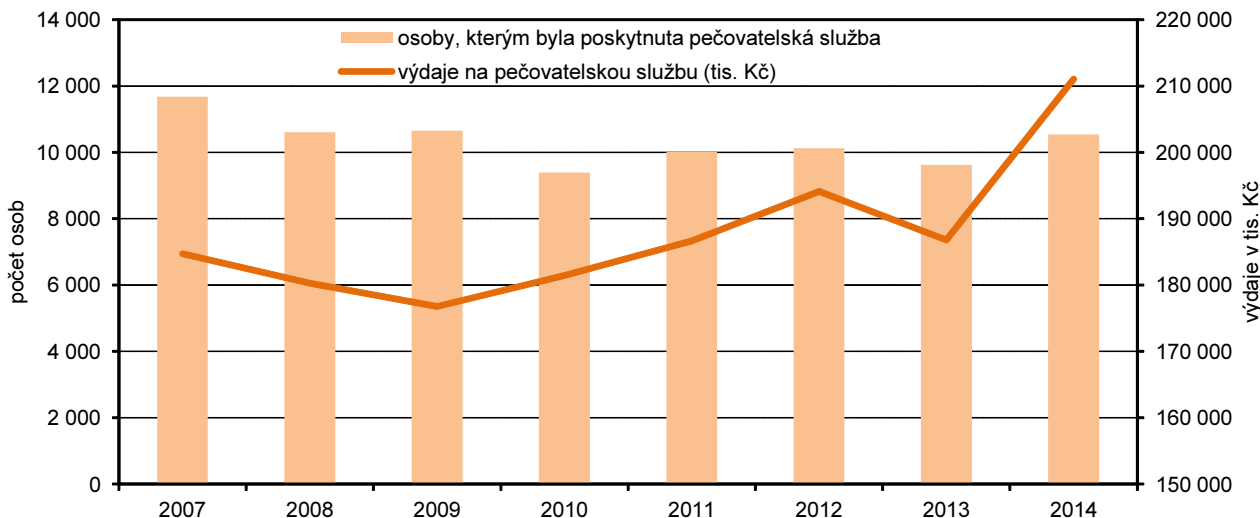
Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2007	2008 ¹⁾	2009 ¹⁾	2010 ¹⁾	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013 ¹⁾	2014 ¹⁾
Osoby, kterým byla poskytnuta pečovatelská služba	11 678	10 609	10 653	9 387	10 019	10 124	9 620	10 539
na 1 000 obyvatel	66,4	58,6	57,4	49,7	51,6	50,3	46,4	49,4
Výdaje na pečovatelskou službu (tis. Kč)	184 719	180 285	176 773	181 411	186 663	194 103	186 775	211 019

¹⁾ od roku 2008 jsou sociální služby vykazovány samostatně; zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb

Pečovateľská služba v Moravskoslezském kraji v letech 2007 až 2014

Zdroj: MPSV

Žadatelé o umístění ve vybraných typech zařízení sociální péče na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let podle krajů k 31. 12. 2014

Zdroj: MPSV

